

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
iqtisodiy bilim asoslari fani o'qituvchisi
_____ *ning*
20__-20__-o'quv yili 8-9-sinflar uchun
“YOSH IQTISODCHI” NOMLI

TO'GARAK
HUJJATLARI

To'garak a'zolari haqida ma'lumot

<i>Nº</i>	Familiya ismi va sharifi	Tug'ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to'liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
<i>1.</i>							
<i>2.</i>							
<i>3.</i>							
<i>4.</i>							
<i>5.</i>							
<i>6.</i>							
<i>7.</i>							
<i>8.</i>							
<i>9.</i>							
<i>10.</i>							
<i>11.</i>							
<i>12.</i>							
<i>13.</i>							
<i>14.</i>							

15.							
16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

MMIBDO‘ _____
20__-20__-o‘quv yili uchun iqtisodiy bilim asoslari fanidan
“Yosh iqtisodchi” nomli to‘garagining
ISH REJASI

№	O‘tiladigan mavzular rejasi	Nazariy soat	Mashg‘ulot o‘tkazish muddati	Mashg‘ulot o‘tkazilgan sana
1	Iqtisodiyot bilan tanishuv	1		
2	Cheklanganlik muommosi	1		
3	Tanlov va uning muqobil qiymati	1		
4	Ishlab chiqarish va uning omillari	1		
5	Mehnat taqsimoti va ixtisoslashuv	1		
6	Iqtisodiy tizimlar	1		
7	Takrorlash	1		
8	Ayirboshlash va pul	1		
9	Bozor va uning turlari	1		
10	Bozor va narxlar	1		
11	Bozor qatnashchilari	1		
12	Takrorlash	1		
13	Iste‘molchilarning daromadlari va xarajat turlari	1		
14	Mulk va xususiylashtirish	1		
15	Daromad va boylik	1		
16	Jamg‘arish va sug‘urta	1		
17	Iqtisodiy qaror qabul qilish	1		
18	Iste‘molchilarning huquqlari va majburiyatlari	1		
19	Takrorlash	1		
20	Talab va talab qonuni	1		
21	Taklifga ta‘sir etuvchi boshqa omillar	1		
22	Taklif va taklif qonuni	1		
23	Taklifga ta‘sir etuvchi boshqa omillar	1		
24	Tovarning bozor narxi	1		
25	Talab va taklif qonunlariga doir amaliy mashg‘ulot	1		
26	Talab va taklif o‘zgarishining bozor narxiga ta‘siri	1		
27	Raqobat	1		
28	Monopoliya va monopollashgan bozorlar	1		
29	Bozor iqtisodiyoti	1		
30	O‘zbekiston bozor iqtisodiyoti sari	1		
31	Takrorlash	1		
32	Soliqlar va ularning turlari	1		
33	Soliqqa tortish asoslari	1		
34	Soliq to‘lovchilarning huquqlari va majburiyatlari.	1		
35	Tadbirkorlik	1		
36	Firma va uning turlari	1		
37	Aksiyadorlar jamiyati	1		
38	Firma tashkil qilish	1		

39	Firmaning mablag`lari va xarajatlari	1		
40	Yalpi daromad, foyda va zarar	1		
41	Iqtisodiy faoliyat tahlili	1		
42	Takrorlash	1		
43	Firmani boshqarish –menejment	1		
44	Marketing	1		
45	Ishlab chiqarish va ekologiya	1		
46	Davlatning iqtisodiy vazifalari	1		
47	Davlat budjeti	1		
48	Bank tizimi	1		
49	Davlatning iqtisodiyotdagi roli	1		
50	Daromad solig`i	1		
51	Takrorlash	1		
52	Mol-mulk solig`i	1		
53	Yer solig`i	1		
54	Aksiz va qo`shilgan qiymat solig`i	1		
55	Asosiy makroiqtisodiy ko`rsatkichlar	1		
56	Iqtisodiy o`shish va rivojlanish	1		
57	O`zbekiston respublikasining iqtisodiy salohiyati	1		
58	Inflyatsiya va uning turlari	1		
59	Inflyatsiya oqibatlari	1		
60	Ishchi kuchi bozori va ishsizlik	1		
61	Ijtimoiy himoya vositalari	1		
62	Xalqaro savdo	1		
63	Xalqaro iqtisodiy munosabatlari	1		
64	Valyuta kursi	1		
65	Jahon iqtisodiyoti muammolari	1		
66	Takrorlash	1		
67	Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi	1		
68	Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi	1		

MMIBDO': _____

To'garak rahbari: _____

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

MAVZU: IQTISODIYOT BILAN TANISHUV

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy maqsad: Iqtisodiyot fani tarixi ,rivojlanishi va ahamiyatini o‘quvchilarga tushuntirish,

Tarbiyaviy maqsad: O‘quvchilarga iqtisodiy tarbiya berish, Vatanimizga mehr-muhabbat hislarini shakllantirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: O‘quvchilarni mustaqil fikrlashga o‘rgatish, nutq madaniyatini o‘stirish, o‘z-o‘zini boshqarishga yo‘naltirish, hozirjavoblik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish.

Mashg‘ulot turi: Ta‘lim beruvchi, interfaol.

Mashg‘ulot o‘tish metodi: Aqliy hujum, aralash, interfaol.

Mashg‘ulot jihozi: 8-sinf Mashg‘ulotligi, jadvallar, tarqatma materiallar,

Texnik jixozlar: Kompyuter, multimedia, slaydlar.

I. Tashkiliy qism. 1.O‘qituvchining kirish so‘zi. Davomatni aniqlash. O‘quvchilarni Mashg‘ulotga hozirlash

II. O‘tgan mavzuni so‘rab baholash. 3.Biz bilgan bilimlar.

III. Yangi mavzu bayoni : Tabiatda tayyor holda non, kiyim-kechak, uy-joy yo‘q. Inson ehtiyoji uchun kerakli,

tabiatda tayyor holda uchramaydigan barcha

narsalarni o‘zi yaratishga majbur. U shu

maqsadda tabiat qo‘ynida iqtisodiyot deb atalmish ulkan

xo‘jalikni barpo etdi. Endilikda iqtisodiyot xo‘jalik yuritish

tizimi sifatida — insonning yashashi va kamol topishining

birdan bir vositasiga aylangan. Iqtisodiyot — insonning hayot

kechirishi uchun zarur ne‘matlarni yaratishga

qaratilgan xo‘jalik yuritish tizimi.

Iqtisodiyotning eng asosiy tarkibiy qismi bu odamlardir.

Odam o‘z mehnati, aql-idroki evaziga iqtisodiyotni harakatga

keltiradi, boshqaradi. Iqtisodiyotning ikkinchi tarkibiy qismi

bu tabiatdir. Tabiat iqtisodiyotning xomashyo ombori hisoblanadi. Iqtisodiyotning uchinchi

bo‘lagi — bino va inshootlar, zavod va fabrikalar, yo‘l va ko‘priklar, asbob-uskunalar, mashina va mexanizmlar hamda boshqa qator inson qo‘li bilan yaratilgan narsalardan

tarkib topgan sun‘iy muhitdir.

Iqtisodiyotning shu uch tarkibiy qismlarining birikishi natijasida, iqtisodiy jarayon

vujudga keladi. Iqtisodiy jarayonlar to‘rt bosqichda kechadi. Birinchi bosqichda, inson ehtiyojlarini qondirish uchun xizmat qiladigan ne‘matlar, ya‘ni tovar va xizmatlar yaratiladi,

ishlab chiqariladi. Ikkinchi bosqichda, yaratilgan tovar va xizmatlar taqsimlanadi. Keyingi bosqichda, ular ayirboshlanadi va nihoyat oxirgi bosqichda, iste‘mol qilinadi.

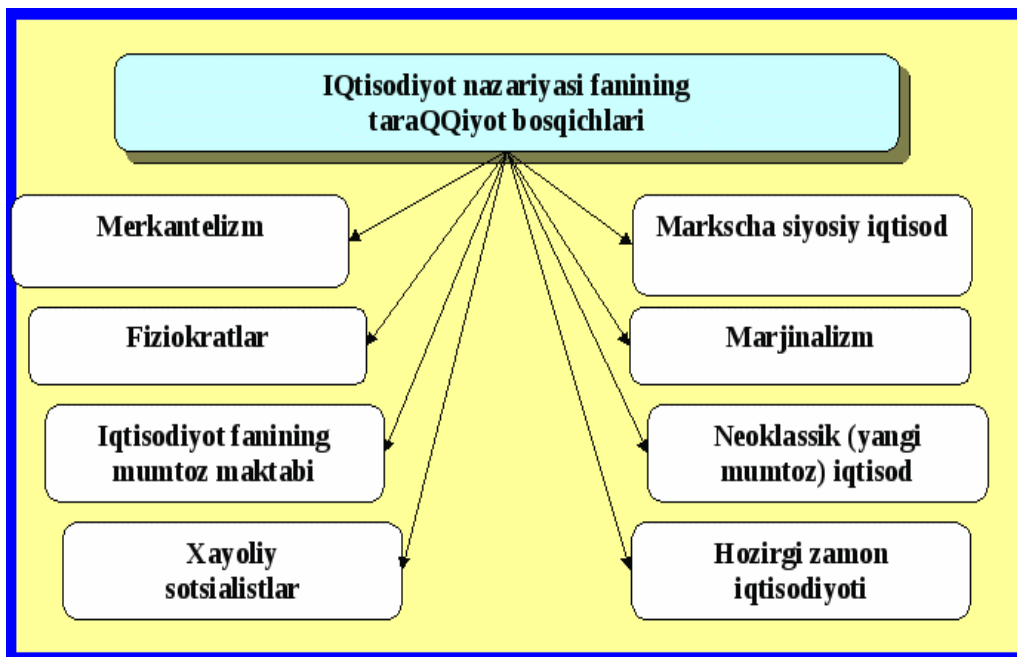
Iqtisodiyotni yuritish, ya‘ni iqtisodiy jarayonlarni boshqarish muammosi bilan odamlar

qadimdan tanish bo‘lganlar. Yunonistonda ikki ming yil oldin “Ekonomikos” (o‘zbek tilidagi ma‘nosi — “uy xo‘jaligini yuritish san‘ati”) deb nomlangan iqtisodiyotga oid birinchi

kitob Ksenofont (eramizdan avvalgi 430—355-yillar) tomonidan yozilgan. “Ekonomika” (o‘zbek tilida “iqtisodiyot”) so‘zi shu kitob nomidan kelib chiqqan.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: 8. “Aplikatsiya” usuli. (7 daqiqa)

V. O‘quvchilarni baholash va uyga vazifa. Mavzuni o‘qish, xarita bilan ishlash

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘g‘arak rahbari: _____

MAVZU: CHEKLANGANLIK MUOMMOSI

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy maqsad: Iqtisodiy resurslarning ehtiyojlarga nisbatan cheklanganligi muammosi, imkoniyatlar ichidan birini yoki bir nechtasini tanlashga olib kelishini tushuntirib berish.

Tarbiyaviy maqsad: O‘quvchilarga iqtisodiy tarbiya berish, Vatanimizga mehr-muhabbat hislarini shakllantirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: O‘quvchilarni mustaqil fikrlashga o‘rgatish, nutq madaniyatini o‘stirish, o‘z-o‘zini boshqarishga yo‘naltirish, hozirjavoblik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish.

Mashg‘ulot turi: Ta‘lim beruvchi, interfaol.

Mashg‘ulot o‘tish metodi: Aqliy hujum, aralash, interfaol.

Mashg‘ulot jihozi: 8-sinf Mashg‘ulotligi, jadvallar, tarqatma materiallar,

Texnik jixozlar: Kompyuter, multimedia, slaydlar.

I. Tashkiliy qism. 1. O‘qituvchining kirish so‘zi. Davomatni aniqlash. O‘quvchilarni Mashg‘ulotga hozirlash

II. O‘tgan mavzuni so‘rab baholash. 3. Biz bilgan bilimlar.

III. Yangi mavzu bayoni :

IQTISODIYOTNING ASOSIY MUAMMOSI

Inson ongli mavjudot. U har doim yaxshi yashashga intilib kelgan. Ayiqning qomi to‘ysa, iniga kirib uxlaydi. Inson esa erishgan narsasi va mavqeyi bilan qanoatlanniaydi. U yaxshiroq ovqatlanish, yaxshiroq kiyinish, yaxshiroq turmush sharoitiga ega bo‘lish, yaxshiroq martabaga erishish, yaxshiroq bilim olishga va hokazolarga intilib yashaydi. Insonga har doim nimadir yetishmaydi. Shu bois, inson ehtiyojlarining poyoni va cheki yo‘q deb aytamiz.

Inson ehtiyojlari ma‘lum shaxs yoki guruhga tegishli bo‘lishiga ko‘ra, shaxsiy ehtiyojlar va Utirnoly ehtiyojlar kabi turlarga bo‘linadi.

Shaxsiy ehtiyojlar deb alohida olingan shaxsgagina tegishli ho‘igan shaxsiy gigiyena vositalari, kiyim-kechak, gazeta o‘qish kabi ehtiyojlarga aytiladi. Ijtimoiy ehtiyojlar esa kishilarning yonma-yon, hamjihatlikda hayot kechirishi bilan bog‘liq, birgalashib qondiriladigan xususan, maktabda bilim olish, jamoat transportidan foydalanish kabi umumiy ehtiyojlaridan iborat bo‘ladi.

Ehtiyoj — insonning muayyan sharoitda yashashi va kamol topishi uchun zarur I I ho‘igan narsatarga muhtojligi.

Inson ehtiyojlarini qondirishi uchun unga turli xil ne‘matlar zarur bo‘ladi. Bu ne‘matlarning ba‘zilar (havo, suv, quyosh yorug‘ligi, issiqilgi va hokazolar)ni insonga tabiat tekin in‘om etadi.

Iqtisodiy resurslar — mahsulot va xizmatlar yaratish uchun asqotadigan barcha narsalar.

Erkin ne‘matlar — insonga tabiat in‘om etgan tekin ne‘matlar.

Iqtisodiy ne‘matlar inson iqtisodiy faoliyati orqali yaratiladigan ne‘matlar.

Chekianganlik muammosi — cheksiz ehtiyojlar va chekiangan resurslar o‘rtasidagi nomutanosiblik.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: 8. “Aplikatsiya” usuli. (7 daqiqa)

V. O‘quvchilarni baholash va uyga vazifa. Mavzuni o‘qish, xarita bilan ishlash

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__yil

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: ____ . To‘garak rahbari: _____

MAVZU: TANLOV VA UNING MUQOBIL QIYMATI

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy maqsad: O‘quvchilarga tanlov va uning muqobil qiymati haqida tushuncha berish

Tarbiyaviy maqsad: O‘quvchilarga iqtisodiy tarbiya berish, Vatanimizga mehr-muhabbat hislarini shakllantirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: O‘quvchilarni mustaqil fikrlashga o‘rgatish, nutq madaniyatini o‘stirish, o‘z-o‘zini boshqarishga yo‘naltirish, hozirjavoblik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish.

Mashg‘ulot turi: Ta‘lim beruvchi, interfaol.

Mashg‘ulot o‘tish metodi: Aqliy hujum, aralash, interfaol.

Mashg‘ulot jihozi: 8-sinf Mashg‘ulotligi, jadvallar, tarqatma materiallar,

Texnik jixozlar: Kompyuter, multimedia, slydlar.

I. Tashkiliy qism. 1.O‘qituvchining kirish so‘zi. Davomatni aniqlash. O‘quvchilarni Mashg‘ulotga hozirlash

II. O‘tgan mavzuni so‘rab baholash. 3.Biz bilgan bilimlar.

III. Yangi mavzu bayoni :

Insoniyat ehtiyojlarini qondirish uchun zarur bo‘lgan barcha tovar va xizmatlarni ishlab chiqarishning imkoni yo‘q. Chunki iqtisodiy resursiar chekiangan. Shu bois, nafaqat alohida olingan shaxs, baUd korxonalar va firmalar, daviat va jamiyat miqyosida ham chekianganlik muammosiga duch kelinadi. Har qanday firma ham o‘z faoliyatini kengaytirish payida bo‘lib, ko‘proq sifatli mahsulot turlarini ishlab chiqarishga intiladi. Daviat ta‘lim, sog‘liqni saqiash sohaslariga va atrof-muhit muhofazasiga imkoni boricha ko‘proq mablag‘ ajratishni xohlaydi. Lekin, afsuski, imkoniyatlar, to‘g‘rirog‘ I, ishlab chiqarish resursiari chekiangan. Chekianganlik muammosi bor ekanici, mavjud imkoniyatlardan birini tanlashga, ya‘ni chekiangan resursni nimaga sarfiash haqida bir qarorga kelishga to‘g‘ri keladi. Tanlov deb chekiangan resursiardan foydalanish imkoniyatlari orasidan birini tanlashga aytiladi.

J Tanlov — chekiangan resursiardan foydalanish imkoniyatlari orasidan birini Ifl tanlash.

TAN LOVNING MUQOBIL QIYMATI

Bankdan qarz olmoqchi bo‘lgan firma oldida bu pullarga yangi dastgohlar sotib olib, ishlab chiqarishni kengaytirish yoki eski dastgoh va binolarni ta‘mirdan chiqarib, ishchilarining mehnat sharoitlarini yaxshilash muammosi turadi. Davlatdan 10 gektar yer olgan fermer xo‘jaligi oldida esa, bahorda yerga qaysi ekinlarni ekish muammosi ko‘ndalang turadi. Shahar hokimligi o‘z ixtiyoridagi ma‘lum miqdordagi mablag‘ni yo‘llarni ta‘mirlash yoki yangi maktab qurishga sarfiash haqida bosh qotiradi. Daviat miqyosida esa sog‘liqni saqiash sohasiga ko‘proq pul ajratish kerakmi yoki nefini qayta ishlash zavodini qurish kerakmi, degan muammoga duch kelinadi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: 8. “Aplikatsiya” usuli. (7 daqiqa)

V. O‘quvchilarni baholash va uyga vazifa. Mavzuni o‘qish , xarita bilan ishlash

Sana: “ ” 20 ___-yil. Sinflar: ____ . To‘garak rahbari: _____

MAVZU: ISHLAB CHIQRISH VA UNING OMILLARI

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy maqsad: O‘quvchilarga ishlab chiqarish va uning omillari haqida tushuncha berish

Tarbiyaviy maqsad: O‘quvchilarga iqtisodiy tarbiya berish, Vatanimizga mehr-muhabbat hislarini shakllantirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: O‘quvchilarni mustaqil fikrlashga o‘rgatish, nutq madaniyatini o‘stirish, o‘z-o‘zini boshqarishga yo‘naltirish, hozirjavoblik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish.

Mashg‘ulot turi: Ta‘lim beruvchi, interfaol.

Mashg‘ulot o‘tish metodi: Aqliy hujum, aralash, interfaol.

Mashg‘ulot jihozi: 8-sinf Mashg‘ulotligi, jadvallar, tarqatma materiallar,

Texnik jixozlar: Kompyuter, multimedia, slaydlar.

I. Tashkiliy qism. 1.O‘qituvchining kirish so‘zi. Davomatni aniqlash. O‘quvchilarni Mashg‘ulotga hozirlash

II. O‘tgan mavzuni so‘rab baholash. 3.Biz bilgan bilimlar.

III. Yangi mavzu bayoni :

ISHLAB CHIQRISH

Insonlarning o‘z ehtiyojlarini qondirish maqsadida iqtisodiy ne‘matlar yaratish jarayoni ishlab chiqarish deb yuritiladi. Iqtisodchilar iqtisodiy ne‘matlarni ishlab chiqaruvchi korxonalarini ishlab chiqaruvchilar, ularni iste‘mol qiluvchilarni esa iste‘moichilar deb atashadi.

Ishlab chiqaruvchilar,

odatda, moddiy va nornoddiy ishlab chiqarish sohalariga bo‘linadi. Moddiy sohada moddiy ko‘rinishdagi mahsulotlar, tovarlar ishlab chiqariladi. Moddiy ishlab chiqarish sohasiga sanoatdagi zavod va fabrikalarni, qishloq xo‘jaligidagi fermer va dehqon xo‘jaliklarini misol qilib keltirish mumkin.

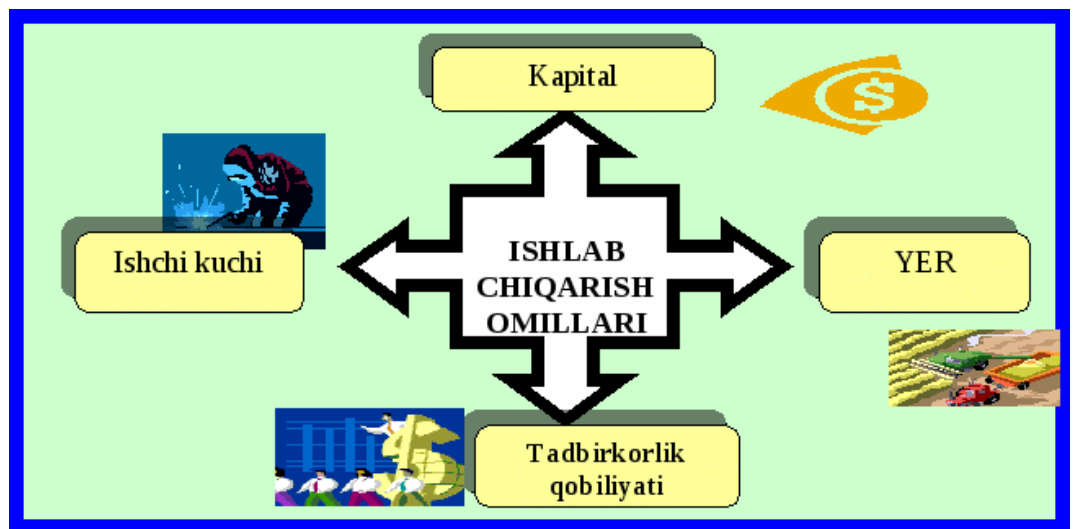
Ishlab chiqarishning nomoddiy sohasida esa, asosan, turli ko‘rinishdagi xizmatlar ko‘rsatiladi. Bular jumlasiga ta‘urn, sog‘liqni saqlash, yo‘l xavfsizligi, mudofaa, maishiy xizmat, madaniyat kabi sohalar kiradi. Xizmatlarning moddiy ko‘rinishdagi mahsulotlardan farqi, ularni moddiy narsalarni jamg‘argan kabi omborda jamg‘arib bo‘lmaydi. Xizmatlar ishlab chiqarish jarayonining o‘zidayoq iste‘mol qilinadi, ya‘ni ulardan foydalaniladi. Ishlab chiqarish — inson ehtiyojlarini qondirish maqsadida iqtisodiy ne‘matlar yaratish jarayoni. I) L(j .ivciibr — iqtisodiy ne‘matlarni yaratuvchi korxonalar yoki shaxslar.— iqtisodiy ne‘matlarni iste‘mol qiluvchilar.

Ma‘lumki, biror mahsulotni ishlab chiqarish uchun - resurslar kerak bo‘ladi. Ishlab chiqarishga jaib qilingan (iZa” resurslar faqat manba, zaxira sifatida emas, balki uni harakatga ‘!‘—“%— keltiruvchi, unga ta‘sir etuvchi omil sifatida ham qaraladi. Shu 4 1 sababli, ishlab chiqarishga jaib etilgan resurslarri boshqacha ishlab chiqarish ornillari deb ham atashadi. Tadbirkorlik

Resurslar, odatda, tabiiy, kapital va mehnat resurslariga bo‘linadi. Tabiiy resurslariga havo, suv, quyoshdan kelayotgan issiqlik va yorug‘lik, yer maydoni, yer osti va yer usti boyliklari, o‘simliklar va hayvonot dunyosi, xullas odamlar ehtiyoji uchun L Ishlab chiqarish asqotadigan tabiatning barcha ne‘matlari kiradi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: 8. “Aplikatsiya” usuli. (7 daqiqa)

V. O‘quvchilarni baholash va uyga vazifa. Mavzuni o‘qish, xarita bilan ishlash

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: ____ . To‘garak rahbari: _____

MAVZU: **MEHNAT TAQSIMOTI VA IXTISOSLASHUV**

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy maqsad: O‘quvchilarga Mehnat taqsimoti va ixtisoslashuv haqida tushuncha berish

Tarbiyaviy maqsad: O‘quvchilarga iqtisodiy tarbiya berish, Vatanimizga mehr-muhabbat hislarini shakllantirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: O‘quvchilarni mustaqil fikrlashga o‘rgatish, nutq madaniyatini o‘stirish, o‘z-o‘zini boshqarishga yo‘naltirish, hozirjavoblik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish.

Mashg‘ulot turi: Ta‘lim beruvchi, interfaol.

Mashg‘ulot o‘tish metodi: Aqliy hujum, aralash

Mashg‘ulot jihozi: 8-sinf Mashg‘ulotligi, jadvallar, tarqatma materiallar,

Texnik jixozlar: Kompyuter, multimedia, slaydlar.

I. Tashkiliy qism. 1.O‘qituvchining kirish so‘zi. Davomatni aniqlash. O‘quvchilarni Mashg‘ulotga hozirlash

II. O‘tgan mavzuni so‘rab baholash. 3.Biz bilgan bilimlar.

III. Yangi mavzu bayoni : Ishlab chiqarish jarayoni resursiarning o‘zaro birikishi natijasida vujudga keladi. Resurs birligidan foydalanib, ishlab chiqarilgan mahsulot miqdori mahsuldorlik deb ataladi. Har bir korxonaning maqsadi kam resurs sarfiab, ko‘p miqdorda mahsulot ishlab chiqarishdan, ya‘ni mahsuldorlikni oshirishdan iborat bo‘ladi. Chunki ishlab chiqarilayotgan mahsulot hajmi nafaqat qancha ishchi ishlayotganiga, balki qanday ishlayotganiga ham bog‘liq bo‘ladi. Bu ko‘rsatkich mehnat unumdorligi yordamida aniqlanadi.

Me/mat unumdorligi deb vaqt birligi ichida bir birlik resursdan foydalanib ishlab chiqarilgan tovar va xizmat miqdoriga aytiladi.

Mahsuldori — resurs birligidan foydalanib, ishlab chiqarilgan mahsulot miqdori. Texnolog — mahsulot ishlab chiqarishda qaysi resurslardan foydalanish, qanday usul va ketma-ketlikda ishlov berish yo‘riq-ko‘rsatkichidir.

Mehnat unumdorligi — vaqt birligi ichida bir birlik resursdan foydalanib ishlab chiqarilgan tovar va xizmatlar miqdori. Quyidagi omillar mehnat unumdorligining oshishiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatadi: korxonadagi ishchilarning malakasi, ularning kasb mahorati;

— ishlab chiqarish dastgohlari va asbob-uskunalarning sifati; ishlab chiqarish jarayoni texnologiyasining to‘g‘ri tanlanganligi; mehnat taqsimotining to‘g‘ri tashkil etilganligi. Biror korxonaga borib mahsulot yaratish jarayonini kuzatgan bo‘lsangiz, xomashyoga ishlov berish jarayoni ishchilar orasida taqsimlab olingan bo‘lib, har bir ishchi o‘ziga ajratilgan ishnigina bajaradi. Mahsulot ishlab chiqarish jarayonini bunday tashkil qiliishga, ya‘ni ishni ishchilarga bunday taqsimlab berishga, o‘z nomi bilan mehnat taqsimoti deb ataladi. Mehnat taqsimotining asosida — ishni tezroq bajarish, kam resurs sarfiab, ko‘proq yaxshi, sifathi mahsulot ishlab chiqarish, ya‘ni mahsuldorlikni oshirish yotadi. Mehnat taqsimoti natijasida, odamlar turli xil kasblar bo‘yicha ixtisoslashishadi. Bularning hammasi birgina maqsad — mehnat unumdorligini oshirishga qaratilgan bo‘ladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: 8. “Aplikatsiya” usuli. (7 daqiqa)

V. O‘quvchilarni baholash va uyga vazifa. Mavzuni o‘qish, xarita bilan ishlash

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Hujjat Word variantda beriladi.

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

Iqtisodiy bilim asoslari fanidan 8-9-sinf o'quvchilarga 68 soatli to'garakni to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

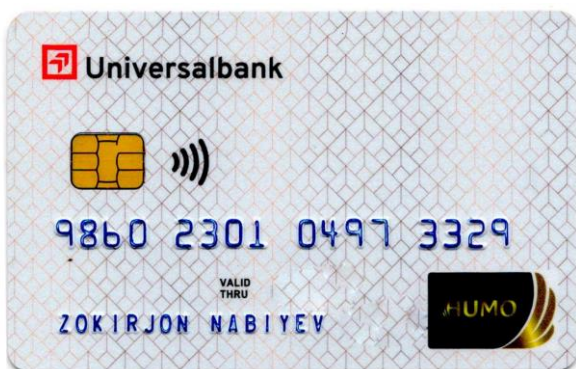
Narxi: 30 ming so'm

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.

To'liq holda olganingizdan so'ng:

Faqat o'zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Internet orqali vab-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalariga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.